

**Klimaat en waterbeheer...
...met de bodem als
sleutel?!**

over gedeeld inzicht en gedeelde belangen

Wie zijn wij

Art Wolleswinkel
melkveehouder
Renswoude

Daniël Nieuwenhuis
gebiedsmakelaar
waterschap Rijn en
IJssel

Richard van Hoorn
beleidsadviseur
waterschap Vallei en
Veluwe

Maatschappelijke context

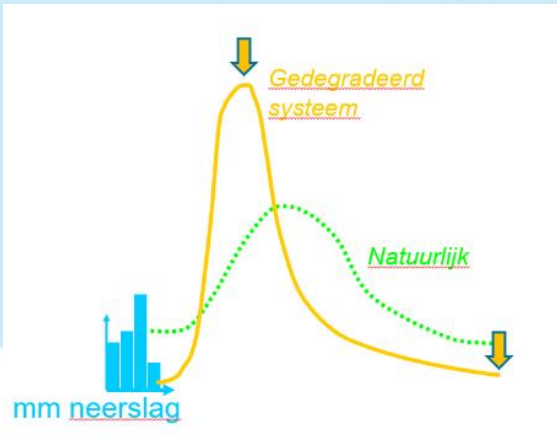
Droge Voeten

Voldoende Water

Schoon Water

Gelderse Vallei

27 februari 2022

verlies 'sponswerking'

toename extreme afvoerpieken en langere periodes van droogte

Nieuwe normaal? te nat en te droog

Home > Actueel > Nieuwsberichten > Waterschap neemt verregaande maatregelen tegen droogte

Waterschap neemt verregaande maatregelen tegen droogte

Door de aanhoudende droogte heeft Waterschap Vallei en Veluwe besloten tot drie extra maatregelen. Deze 26 augustus 2022. Ten eerste wordt het verbod op het onttrekken van oppervlaktewater uitgebreid met het in tweede mag er enkel nog worden beregend uit grondwater tussen 22.00 uur 's avonds en 7.00 uur 's ochtend van 200 meter rondom kwetsbare beeklopen met waardevolle natuur een verbod op het onttrekken van grondwater.

Lees voor

Beregeningsverbod

Zowel het verbod op het onttrekken van oppervlaktewater als het verbod op het onttrekken van grondwater geldt voor categorie 4 van de landelijke verdringingsreeks. Dit betekent dat particulieren en agrariërs geen water meer mogen gebruiken uit het oppervlaktewater en dat er overdag (7.00 – 22.00 uur) geen grondwater meer mag worden onttrokken voor het beregenen van gazons, siertuinen, sportvelden, golfbanen, grasland en mais.

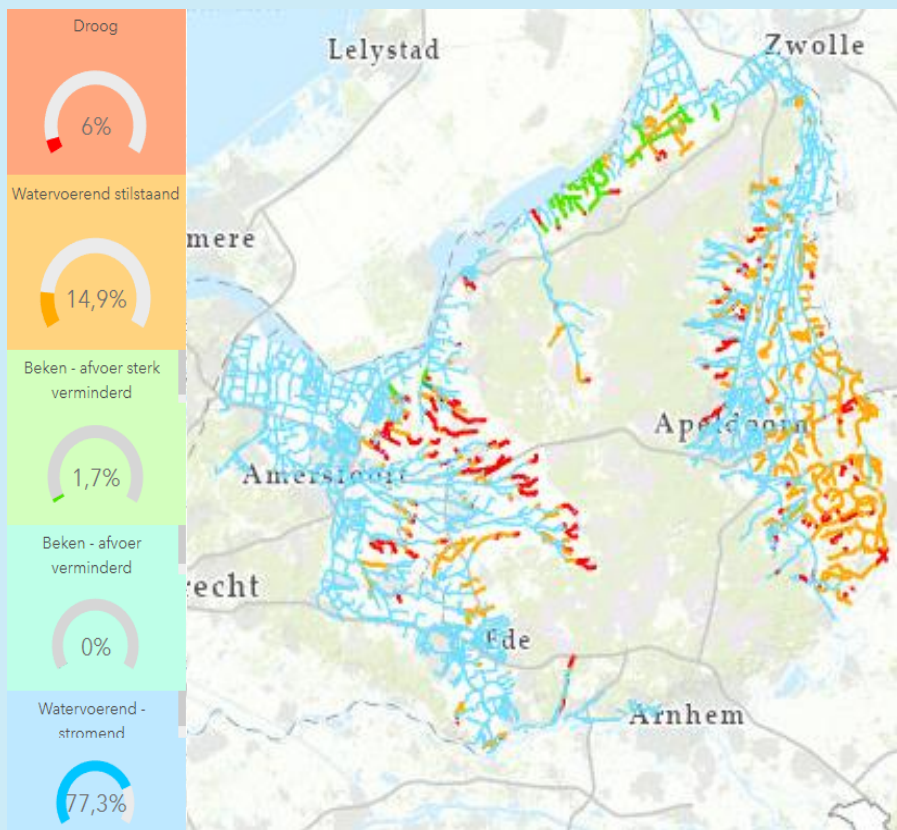
Verbod op onttrekken oppervlaktewater niet genoeg

Voor de vierde keer in vijf jaar tijd hebben we met een extreme droogte te maken. Als waterschap zijn we verantwoordelijk voor het voorkomen van onherstelbare schade aan kwetsbare natuur en het beschermen van de grondwatervoorraad. Na een natte februari hebben het waterschap en grondeigenaren zich maximaal ingezet om water vast te houden in het gebied. Desondanks volgden in mei de eerste maatregelen om het gebruik van oppervlakte water te verminderen. Maar dit is niet genoeg. We moeten ook kritisch kijken naar het gebruik van het grondwater.

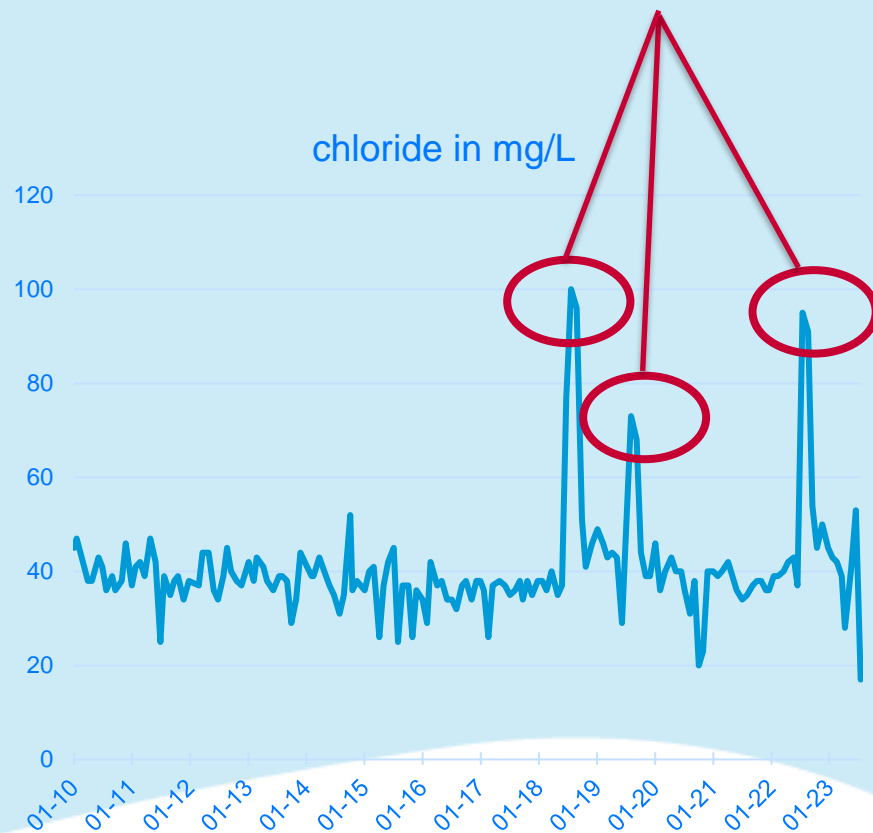

Klimaat en waterkwaliteit

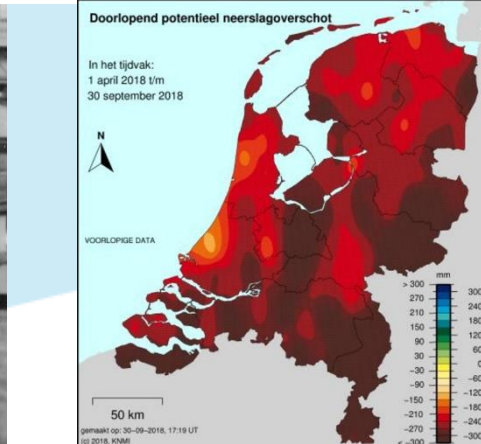
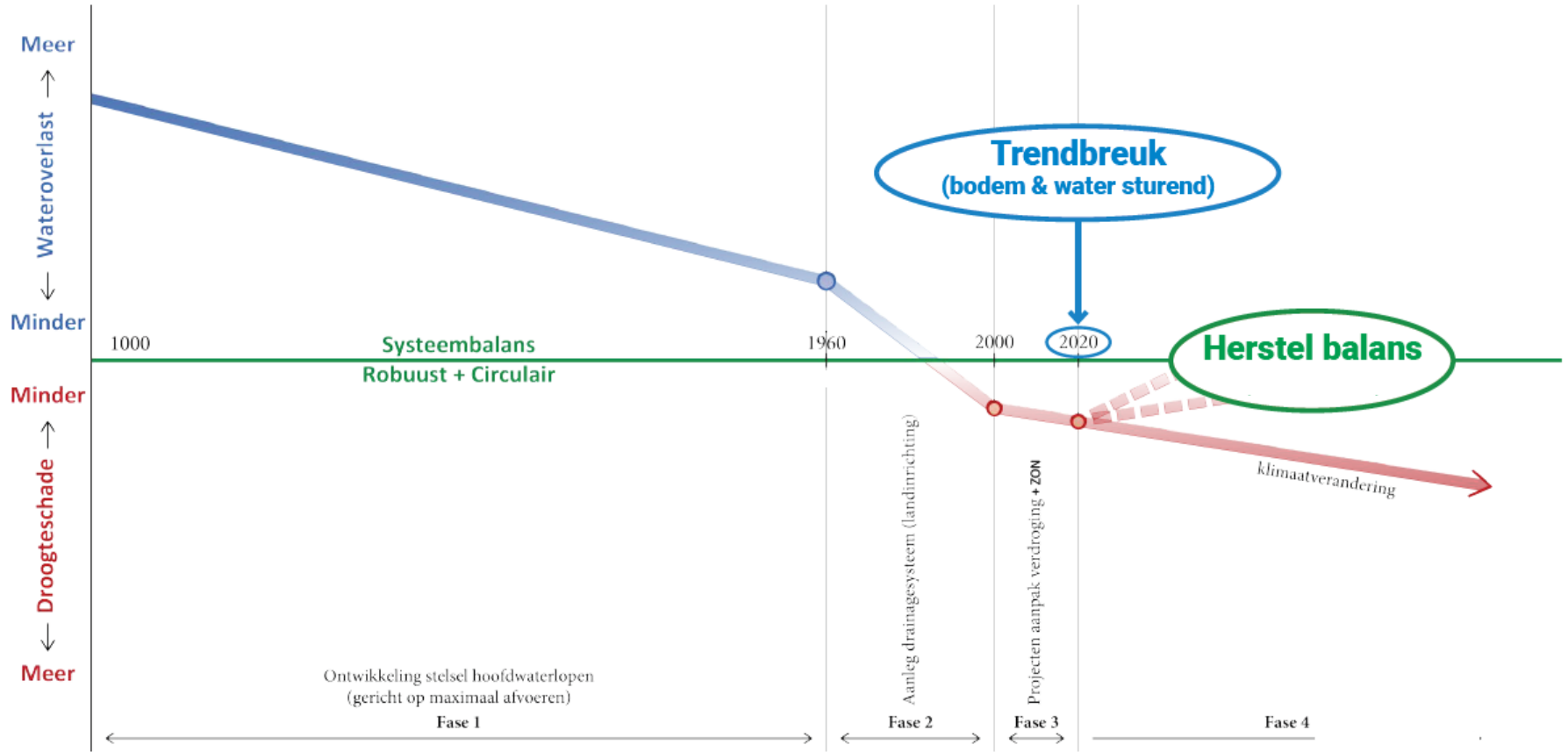
Actueel droogteoverzicht augustus 2023

Inlaat water IJssel

Tijdlijn Nederland waterland!?

“Water en Bodem Sturend”

20-40 cm onder mv

Agrarisch landgebruik
Kruidenhoudend grasland, Fruitteelt, vochtig hooiland, Hakhout: Wilg, populier.

Natuurinrichting
Kruidenrijk grasland, kruiden- en faunarijke akkers, hakhoutbossen, loofbos, glanshaverhooiland, houtwallen en singels.

Recreatie en andere vormen landgebruik
Recreatieve wandelroutes, hotelfuncties, land-art, klimbos

0-20 cm onder mv

Agrarisch landgebruik
Natte teelten en hakhout : wilg, els, populier, zachte es, kruidenrijk grasland etc

Natuurinrichting
Beekbegeleitend bos, blauw grasland, elzen-essenbos, wilgenbos, haagbeuken-essenbos, houtwallen en singels.

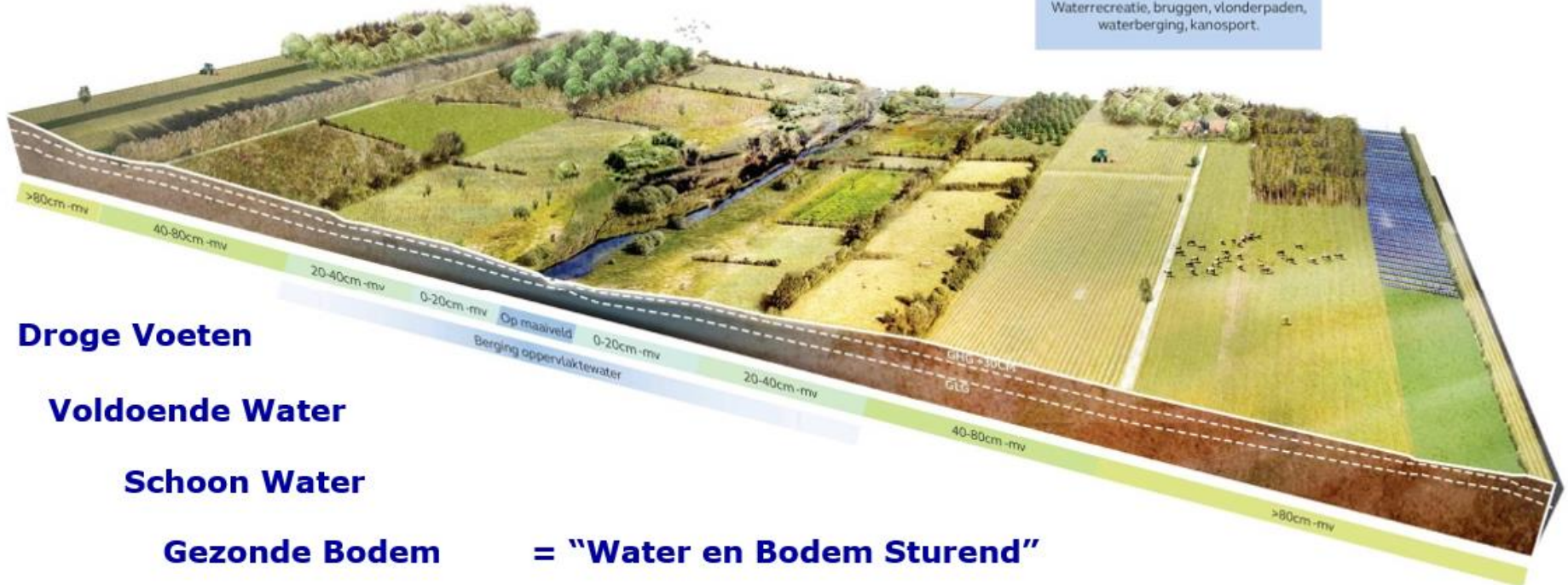
Recreatie en andere vormen landgebruik
Land-art, kruppelpaden, vlonderpaden, waterberging,

Op maaiveld

Agrarisch landgebruik
Natte teelten : lisdodde, zachte es, els, olifantsgras, etc

Natuurinrichting
Beekbegeleitend bos, ooibos, blauw grasland, rietland, rietmoeras, veenmoeras.

Recreatie en andere vormen landgebruik
Waterrecreatie, bruggen, vlonderpaden, waterberging, kanosport.

Droge Voeten

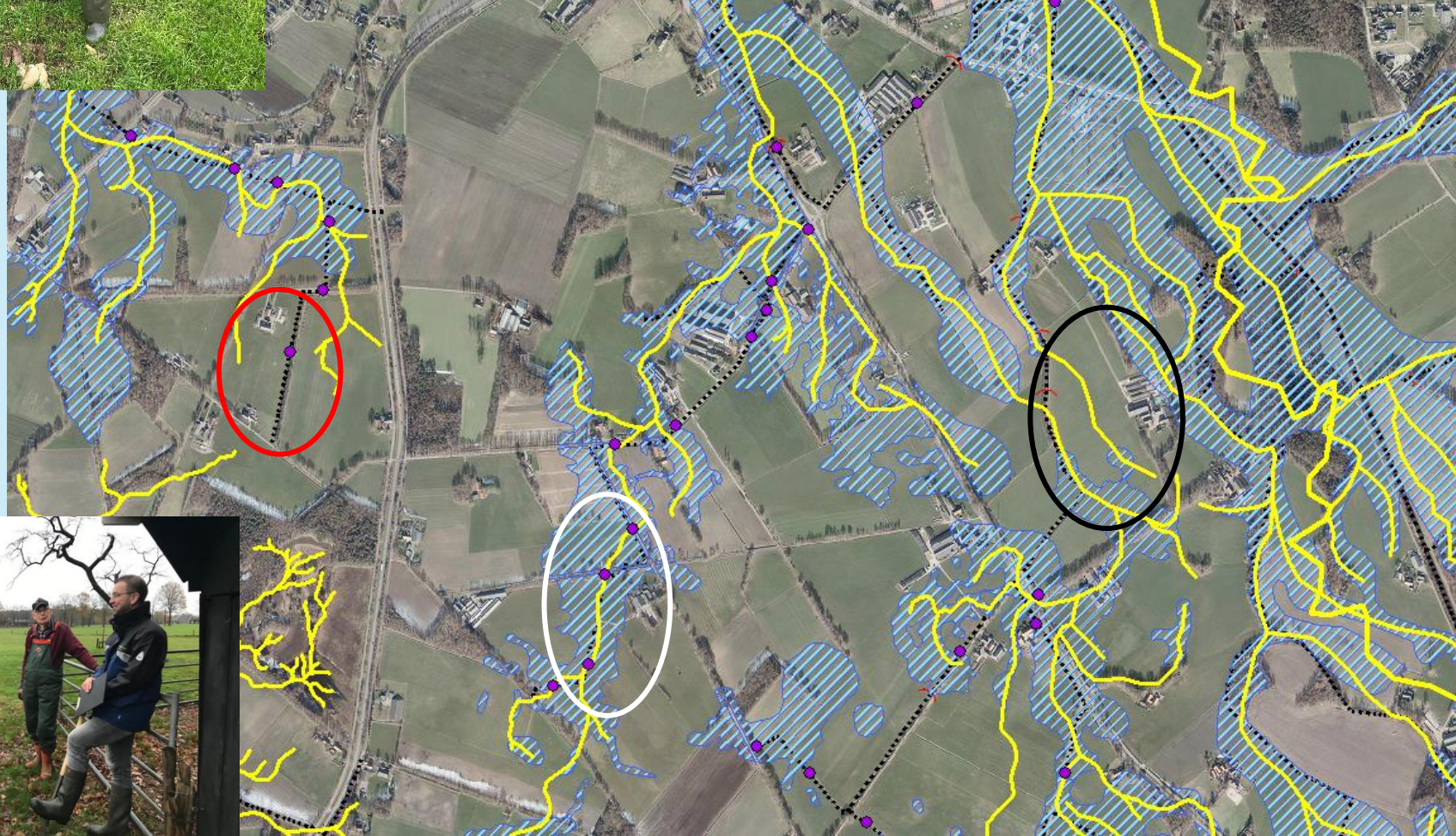
Voldoende Water

Schoon Water

Gezonde Bodem

= “Water en Bodem Sturend”

Landschapssysteem analyse

Manieren van water vasthouden

“doe-het-zelf” gestuurde drainage

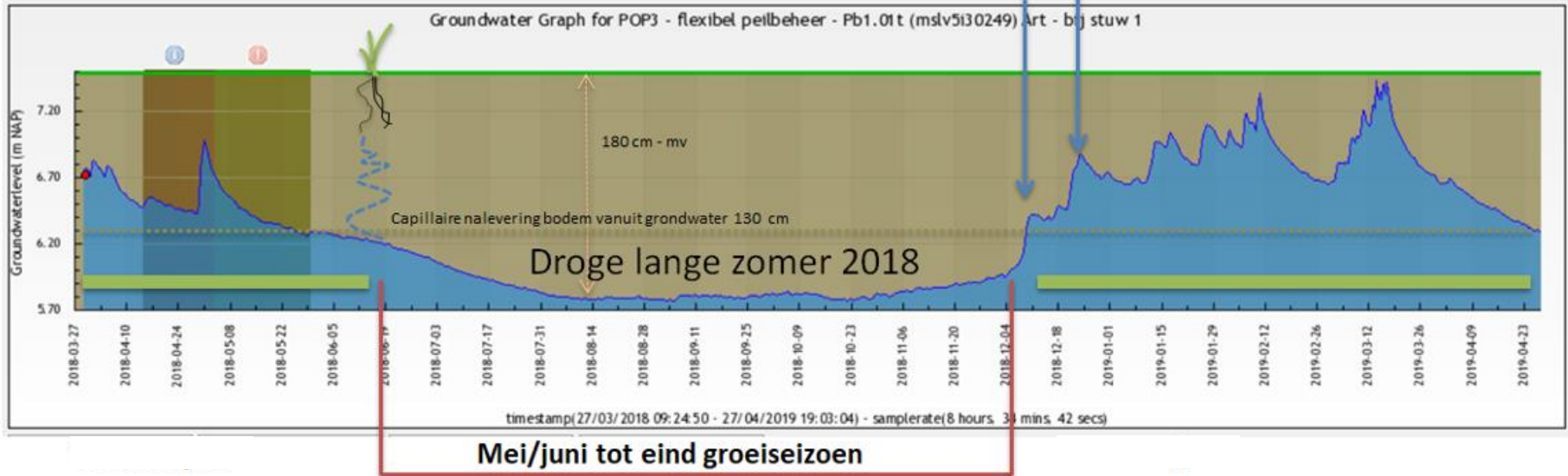

duikerstuw of schotbalk, boer bepaalt

Nut van water vasthouden

Bron: Equator, 2021

elke regendruppel de grond in waar ie valt

Agrarisch natuurbeheer

meerwaarde **ecologisch slootschonen** en **weidevogelbeheer** voor BoerenNatuur

Samen leren met en van elkaar

Bodem- en Waterkwaliteit - pilots

Bodemcursussen
& Leertafels

Bodemverbetering via
Mestverbetering

Gezamenlijk Realiseren
Impact PrecisieLandbouw

Doorzaaien Kruidenrijk
Grasland (niet-kerend)

Leren van Proefvelden
Mais- en vanggewas

Beter Bodembeheer met
Bokashi

Onderzoeken **Bodembeheerconcepten** met de **Boer aan het Roer**

Anekdoten

- “Ik mag geen stuw van het waterschap”
- Water in de sloot betekent geen nat land en andersom!
- Waterschappers: “Kun je toch niet voorstellen, plassen op het land en geen klachten”
- Klacht van onderhoud: “Kan het peil omlaag want we kunnen niet meer over het schouwpad.”
- Van klager tot drager
- Door de ruilverkaveling kwam hier deze diepe sloot, maar opa zei al: “Het water stroomt niet tegen de zon in”.
- Infrastructuur & verstedelijking heeft een belangrijke(re) impact op de drooglegging

Wat hebben wij geleerd

- Samenwerking geeft energie
- Gelijkwaardigheid
- Deelnemers houden elkaar actief
- Zetten van kleine stapjes brengt vooruitgang
- Boeren gaan verder dan gedacht

Elke druppel de grond in

 Bewustwording
en verandering

 Waterkwaliteit

 Bodemvocht op orde

 Landschap

 Grondwater aangevuld

Renswoude, Gelderse Vallei

**Gangbaar melkveebedrijf op zandgrond, vooral te droog
85 koeien, 45 ha, 9000 kg melk/koe**

Kleine zuiveltak: Aerderoort boerenzuivel

Ervaringen

- Niet meer ploegen
- Alleen blijvend grasland
- Kruiden doorgezaaid
- Stuwen geplaatst
- Minder en andere kunstmest
- Mestverbetering:
 - anders voeren
 - koolstof toevoegen
 - bacteriën toevoegen
- > Andere koe

Alles helder?!

Dank voor uw aandacht

Stellingen en gesprek

Willen we stellingen?

Respecteer elkaar mening, vraag door

Stellingen en gesprek (1)

Agrariërs en waterschappen hebben elkaar keihard nodig bij goed waterbeheer maar de vorm en het partnerschap is onduidelijk

Wat ziet u als belangrijkste eerste stap?

Stellingen en gesprek (2)

Klimaatverandering gaat over omgaan met extremen en hoe je die het beste kunt incasseren, dat los je niet (altijd) alleen op je eigen bedrijf op

Hoe ziet u dat?

Stellingen en gesprek (3)

Het huidige watersysteem is zo kunstmatig gemaakt dat het te ver staat van hoe het landschap (bodem en ondergrond) echt werkt

We snappen het niet altijd goed of niet meer

Stellingen en gesprek (4)

Het belang van een gezonde bodem en bodembiologie wordt nog teveel onderschat door boeren én beleidsmakers

Kennis delen en ophalen bij de mensen in het gebied is de eerste stap voor de verandering

Stellingen en gesprek (5)

Samenwerken aan waterbeheer kan, maar onder de voorwaarde dat het areaal landbouwgrond wordt behouden

Op basis van die zekerheid kunnen en willen boeren echt wel meewerken

Stellingen en gesprek (6)

Door maatregelen te bedenken en deze in uitvoering te brengen, wordt het watersysteem klimaatrobuust(er)

Maar het lukt niet om alleen maar “plussen” te halen, ergens zitten de “minnen” die we acceptabel moeten maken

Stellingen en gesprek (7)

Waterschappen met een onttrekkingsverbod van grondwater/oppervlaktewater voor beregening snappen niet dat een verdroogde bodem nog veel meer problemen geeft

Stellingen en gesprek (8)

Als je meetbaar/aantoonbaar goed omgaat met waterhuishouding en bodemkwaliteit onder je percelen, zou je meer mogen in tijden van droogte dan een ander: het beregeningscertificaat

Stellingen en gesprek (9)

Om klimaatbestendig te zijn, moet het waterschap nog veel meer in detail gaan sturen met water

Ik betaal toch niet voor niks die waterschapsbelasting?

Stellingen en gesprek (10)

Er is een goed verdienmodel mogelijk voor het waarderen van het infiltratievermogen van landbouwpercelen; voor berging, vertraagd afvoeren en aanvulling grondwatervoorraad